

Гончаров Д.В.

аспірант,

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Деревянко Ю.Ю.

аспірант,

Національний університет кораблебудування

імені адмірала Макарова

м. Миколаїв, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-475-0-2>

ОСОБЛИВОСТІ АГРАРНОГО ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобальна руйнація, спричинена пандемією COVID-19, військові дії, прискорили необхідність цифрової трансформації в різних секторах, включаючи сільське господарство. Ця трансформація виходить за рамки впровадження нових технологій; вона вимагає фундаментального переосмислення бізнес-моделей для вирішення проблем суспільства та навколишнього середовища.

Інноваційні процеси в агросфері мають свої особливості, які визначаються регіональними умовами, специфікою галузі, функціональними, технологічними та організаційними чинниками. Аграрні інновації – це нововведення, які впроваджуються в сільське господарство з метою підвищення його ефективності та забезпечення стабільного й довготривалого розвитку. Йдеться про практичне застосування результатів наукових досліджень у вигляді нових сортів сільськогосподарських культур, нових порід тварин і птиці, інноваційних технологій у рослинництві, тваринництві та харчовій промисловості.

Сюди також входить створення нових добрив, засобів захисту рослин і тварин, сучасних методів профілактики й лікування, а також розробка нових або вдосконалених продуктів харчування й матеріалів. Окрім цього, інновації охоплюють нові підходи до організації й управління в агросфері та суміжних галузях, а також у сфері надання соціальних послуг. Усе це спрямоване на зростання продуктивності аграрного сектору та його стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

Савицький Е.Е. визначає [1] інноваційний розвиток підприємств агробізнесу в Україні як впровадження та реалізацію інноваційних проєктів в їх господарській діяльності.

У сучасному глобалізованому середовищі технологічні новації в аграрному секторі визнаються ключовим чинником економічного підйому та сталого розвитку, особливо в галузях, що значною мірою залежать від використання природних ресурсів [2]. Розвиток цифрової інфраструктури – зокрема застосування штучного інтелекту, машинного навчання, блокчейну та Інтернету речей – дозволив автоматизувати основні бізнес-процеси, полегшив стратегічне планування та підвищив загальну ефективність діяльності [3]. Разом із тим ці зміни ставлять перед агробізнесом нові виклики.

В контексті сучасного рівня конкурентоспроможності та глобалізації стійкі технологічні інновації у бізнесі є не просто обов'язковою стратегією, а критичним компонентом який включає впровадження технологій і практик, що збалансовують економічну прибутковість із довгостроковим екологічним і соціальним впливом [4].

Провідні міжнародні підприємства в аграрному секторі активно впроваджують практики корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), беручи на себе відповідальність за соціальний добробут і збереження довкілля, інтегруючи ці підходи у свою бізнес-стратегію [5]. Проте такі стратегії ще не набули широкого поширення в аграрному та тваринницькому бізнесі.

Сталий технологічний прогрес передбачає створення та впровадження рішень, які є не лише економічно доцільними, а й екологічно відповідальними, спрямованими на подолання соціальних та екологічних викликів. Наприклад, капіталовкладення у чисті технології – такі як поновлювані джерела енергії чи електрифікація транспортних засобів – суттєво сприяють зменшенню викидів вуглецю та дотриманню жорсткіших екологічних стандартів.

Модернізація аграрного виробництва є центральною метою Спільної сільськогосподарської політики (САР) Європейського Союзу [6]. Хоча традиційно модернізація передбачала зростання продуктивності, поєднання технологічних інновацій із принципами корпоративної соціальної відповідальності може значно посилити сталий розвиток сільських територій.

До того ж, як рослинництво, так і тваринництво мають відповідати екологічним орієнтирам ЄС, зокрема цілям, визначеним у

Європейському зеленому курсі та стратегії переходу до циркулярної економіки.

Важливим елементом інновацій у сільському господарстві є підвищення енергоефективності та скорочення викидів парникових газів. Цього можна досягти завдяки використанню відновлюваних джерел енергії – сонячної, вітрової, гідроелектроенергії. Такі технології не лише зменшують енергетичні втрати, а й сприяють раціональному використанню природних ресурсів, наприклад, через точне землеробство та системи переробки відходів.

Точне землеробство, зокрема, забезпечує цільове застосування ресурсів – води, добрив, засобів захисту рослин – що дозволяє зменшити негативний вплив на довкілля, мінімізувати відходи та водночас підвищити врожайність.

Технологічні інновації тісно переплетені з корпоративною соціальною відповідальністю, виступаючи важливим інструментом у розв'язанні актуальних соціальних та екологічних проблем. Завдяки впровадженню етичних і сталих бізнес-практик, інноваційні рішення дозволяють підприємствам гармонізувати свої технологічні досягнення із суспільними очікуваннями, формуючи довгострокову цінність для всіх зацікавлених сторін [7].

Зокрема, інвестиції в екологічно відповідальні технології дають змогу аграрним компаніям запроваджувати більш стійкі методи господарювання, які сприяють зниженню споживання води, скороченню викидів парникових газів і покращенню стану ґрунтів. Це безпосередньо впливає на покращення показників соціально-екологічної відповідальності.

Таким чином, технологічний прогрес у аграрній сфері відіграє провідну роль у розвитку сталого виробництва, пропонуючи рішення для глобальних викликів, таких як зміна клімату, бідність і соціальна нерівність. Аграрні компанії, які дотримуються принципів сталого розвитку, можуть вкладати ресурси у відновлювану енергетику та енергоефективні рішення, зменшуючи при цьому як вуглецевий слід, так і витрати на виробництво, вносячи свій вклад у формування сталої економіки.

Крім того, застосування смарт-технологій дозволяє ефективніше керувати ланцюгами постачання, забезпечуючи відповідність екологічним та соціальним стандартам і зменшуючи ризики, пов'язані з неетичними практиками.

Література:

1. Савицький, Е. Сучасні реалії інноваційного розвитку підприємств агробізнесу в Україні. *Економіка та суспільство*, 2021. № (31). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-56>
2. Healy, M., Cleary, P., & Walsh, E. Innovativeness and accounting practices: An empirical investigation. *Qualitative Research in Accounting and Management*, 2018. No. 15 (2), P. 231–250. DOI: <https://doi.org/10.1108/QRAM-06-2017-0047>
3. Mancini, D., Lombardi, R., & Tavana, M. Four research pathways for understanding the role of smart technologies in accounting. *Meditari Accountancy Research*, 2021. No. 29 (5), P. 1041–1062. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-03-2021-1258>
4. Abad-Segura, E., Castillo-Díaz, F. J., Batlles-de-laFuente, A., & Belmonte-Ureña, L. J. Enhancing competitiveness and sustainability in Spanish agriculture: The role of technological innovation and corporate social responsibility. *Business Strategy & Development*, 2024. No. 7 (4). DOI: <https://doi.org/10.1002/bsd2.70021>
5. Scandurra, F., Salomone, R., Caeiro, S., & de Moura, A. P. Circular economy in the Agri-food sector: Insights into Portuguese Companies' practices. *Circular Economy and Sustainability*, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1007/s43615-024-00425-y>
6. European Commission. (2022). Main strategic objectives of the new CAP. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/new-cap-2023-27/key-policy-objectives-new-cap_es
7. Awawdeh, A. E., Ananzeh, M., El-khateeb, A. I., & Aljumah, A. Role of green financing and corporate social responsibility (CSR) in technological innovation and corporate environmental performance: A COVID-19 perspective. *China Finance Review International*, 2022. No. 12 (2), P. 297–316. DOI: <https://doi.org/10.1108/CFRI-03-2021-0048>